

ВІДГУК

рецензента – доктора педагогічних наук, професорки кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Шевченко Людмила Станіславівни

на дисертацію **Чепелевської Марії Миколаївни «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій»** подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта, галузь знань 01 – Освіта/педагогіка

Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки

Упродовж останніх років відбуваються ґрунтовні трансформаційні процеси в організації і функціонуванні туристичної галузі України, які позитивно впливають не тільки на економічний та соціальний розвиток, а й також стимулюють важливі галузі економіки, що сприяє зміцненню позитивного іміджу нашої держави. Особливо відчутними стали ці зміни в сучасних умовах, оскільки нині ми спостерігаємо зміщення запитів у площину віртуальної та змішаної реальності, розвитку віртуального туризму, що, в свою чергу, передбачає відповідну підготовку кадрів для туристичних організацій.

У цьому контексті актуальність рецензованого наукового дослідження Чепелевської Марії Миколаївни «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій» обґрунтоване сутнісними характеристиками сучасних тенденцій організації системи туристичної освіти та розв'язує актуальне питання підготовки фахівців туристичної галузі відповідно до концепції системи туристської освіти в Україні, до світових традицій та цінностей, що дає змогу готувати високваліфікованих і конкурентспроможних фахівців туристичної галузі, готових до ефективного впровадження інновацій у туристичний бізнес і

процес підготовки кадрів для туристичної галузі, нових типів туристичних продуктів на основі на цифрових технологій і візуалізації масивів даних.

Новизна представлених теоретичних та експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Мета дослідження полягає у визначенні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій. Відповідно до мети дисертанткою визначено основні вихідні положення (завдання, об'єкт, предмет, методологічну і теоретичну основу, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів), які є логічними, взаємопов'язаними, виваженими й обґрунтованими.

Обґрунтованою й логічно завершеною є структура дисертації, зміст якої презентовано в анотаціях українською і англійською мовами, вступі, трьох розділах з підрозділами, висновках, додатках, списках використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 264 сторінки, із них – 170 сторінок основного тексту.

Проведений аналіз змісту роботи та основних положень дисертації Чепелевської Марії Миколаївни дає підстави стверджувати, що науковий та понятійний апарат дослідження визначено відповідно до вимог до такого рівня робіт і є достатнім для вирішення логічно сформульованих дисертанткою завдань дослідження, для розв'язання яких було використано комплекс оптимальних методів дослідження, а саме: теоретичних, емпіричних та статистичних. Наукові результати, що одержані в дисертаційному дослідженні, висновки (загальні та за окремими розділами) достовірні та мають доказову базу, засновану на результатах педагогічного експерименту.

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що Марією Миколаївною вперше: вперше визначено педагогічні умови формування

професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій (використання засобів дистанційного навчання для підготовки фахівців туристичної галузі; застосування цифрових технологій в професійній підготовці фахівців туристичної галузі; поглиблене вивчення іноземної мови для професійної комунікації); обґрунтовано та представлено модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій; уточнити поняття «професійна компетентність» майбутніх фахівців туристичної галузі, компоненти, критерії і рівні професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі; удосконалено форми, методи та засоби професійної підготовки фахівців туристичної галузі у закладах освіти засобами інноваційних технологій.

Вважаємо коректним формулювання зазначених елементів наукової новизни що віддзеркалюють відмінності між уже відомими положеннями й орієнтують на результати, яких можна досягти через їх використання на практиці; їх кількість і кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам, що ставляться до дисертацій доктора філософії.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні й впровадженні в освітній процес дистанційного курсу з навчальної дисципліни «Основи туризмознавства» на основі використання цифрових технологій (розроблено для бакалаврів галузі знань 24 Сфера обслуговування спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійна програма «Туризм» на основі повної загальної середньої освіти), розроблено методичні рекомендації щодо застосування інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців туристичної галузі, дидактичні матеріали до проведення занять на основі використання сучасних інноваційних технологій і платформ (інтерактивні словники, спільні документи, інтерактивні дошки, ментальні карти, мультимедійні презентації, віртуальні тури, блокчейн, доповнена і віртуальна реальність, відкриті освітні платформи для дистанційного навчання

та вивчення іноземних мов, мовні курси, програми спілкування, засоби віртуальної реальності тощо).

Отже, можемо зробити висновок про те, що дисертаційне дослідження Чепелевської Марії Миколаївни характеризується науково вивіреною структурою, розв'язує визначене коло дослідницьких завдань і розкриває найбільш істотні результати у процесі досягнення дослідницької мети. Це характеризує здобувачку як самостійну науковицю, що оволоділа методологією наукової діяльності та здатна до самостійних наукових досліджень.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Позитивно оцінюючи як наукову, так і практичну значущість здобутих результатів дослідження, акцентуємо на тому, що основні теоретичні положення та практичні напрацювання та окремі додатки можуть бути використані під час підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі, у ході розроблення навчальних і робочих програм навчальних дисциплін, навчально-методичних матеріалів для викладачів і студентів з метою формування та удосконалення професійної компетентності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом

Дисертаційна робота Чепелевської Марії Миколаївни є завершеним цілісним дослідженням з чіткою структурою, логічним та послідовним викладом матеріалу. Оформлення дисертації відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р.

Повнота викладення основних результатів дисертації в наукових публікаціях та їх оцінка

За темою дисертації опубліковано 11 наукових праць, із них: чотири статті в наукових фахових виданнях України; дві статті у зарубіжних фахових періодичних виданнях, одна з яких у виданні, що індексується

наукометричною базою Web of Science; 4 статті у збірниках всеукраїнських та міжнародних наукових, науково-практичних конференцій; одні методичні рекомендації. Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на наукових конференціях різного рівня.

Наукові праці Чепелевської Марії Миколаївни відповідають п. 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 р. та повністю відображають зміст та результати дисертаційного дослідження.

Відсутність порушення академічної доброчесності

Текст рукопису дисертації перевірено за допомогою інтернет-сервісу Unicheck (<https://unicheck.com/uk-ua>) на основі відкритих інтернет-ресурсів. За результатами перевірки ознак академічного плагіату або інших порушень академічної доброчесності не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове та практичне значення здобутих дисертанткою результатів дослідження, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання, врахування яких увиразнило б високий рівень викладу наукового матеріалу:

1. У першому розділі дисертації на основі вивчення наукової літератури подані авторські визначення основних понять дослідження, розглянуто структуру та зміст професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі, що значно підвищує науковий рівень виконаної роботи. Проте, доцільно було б надати також власне визначення поняття «професійна компетентність майбутніх фахівців туристичної галузі».

2. Оцінюючи позитивно вагомість практичного значення дослідження, зауважимо, що робота набула б більшої обґрунтованості, якби у тексті рукопису деталізувати відомості про розроблений та використаний на формульовальному етапі педагогічного дистанційний курс з навчальної

дисципліни «Основи туризмознавства», наприклад додавши його робочу програму як навчальної дисципліни з метою, завданнями, структурою змістових модулів тощо та рекомендаціями щодо його навчання в закладах вищої освіти, де формувалися експериментальні групи. Це дозволило б додатково підтвердити можливість і доцільність викладання такого спецкурсу в експериментальних навчальних закладах.

3. Вважаємо, що значні за обсягом матеріали з аналізом переліку спеціальностей, що готуються у ЗВО України (с. 98-105) та описом блокчейн-платформ (с. 146) доцільно винести в додатки, оскільки вони не відображають основного змістового контенту дисертації, а використовуються як доказова база у дослідженні.

4. У цілому додатки до дисертації різнопланові, цікаві, повністю відповідають завданням дослідження та вдало ілюструють і доповнюють наукові положення, але наведені дані з екранних копій, рисунків і таблиць в основному тексті та додатках мають містити відомості про джерело таких даних, з описом того, яке відношення до них має здобувачка.

5. Робота містить орфографічні та стилістичні огріхи, окремі неточності технічного характеру.

Загалом висловлені зауваження та побажання мають дискусійний характер та не ставлять під сумнів отримані результати і можуть бути враховані у подальшій науковій роботі дисертантки.

Висновки

Отже, представлена дисертація Чепелевської Марії Миколаївни «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 15 Професійна освіта, галузь знань 01 – Освіта/педагогіка є цілісною, самостійно виконаною, завершеною науковою працею; містить нові, раніше не захищені, науково-обґрунтовані результати та висновки, які в сукупності розв'язують актуальні завдання теорії і практики

формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій.

Дисертація відповідає наказу МОН України №40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. (із змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта.

Рецензент

доктор педагогічних наук,
професорка кафедри інноваційних та
інформаційних технологій в освіті
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

Л. С. Шевченко

